ЯК ПЕРАМАГЧЫ ТРЫВОГУ? 8

ПРА ШТО РАСКАЖА ГІСТАРЫЧНЫ СЛОЎНІК 10

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

8 КРАСАВІКА 2020 г. СЕРАДА № 68 (29182)

ЗВЯЗДА

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Учора Прэзідэнт правёў дзве нарады, якія датычыліся найважнейшых сфер жыцця як краіны ў цэлым, так і кожнага яе жыхара паасобку, — аховы здароўя і эканомікі.

«МЫ ПАВІННЫ ЗМАГАЦЦА ЗА КОЖНАГА ЧАЛАВЕКА»

Прэзідэнту далажылі аб гатоўнасці сістэмы аховы здароўя да пагрозы распаўсюджвання інфекцыі, выкліканай каранавірусам

Учора ў рабочай рэзідэнцыі Прэзідэнта размова ішла аб пандэміі новай каранавіруснай інфекцыі і наступствах, якія яна можа выклікаць. Прэзідэнт папярэдзіў: прадказаць, што адбудзецца са светам пасля хваробы, не ў стане ніхто.

Фота БелТА.

«Мы не ведаем задумы лідараў буйных дзяржаў, як яны скарыстаюцца гэтай сітуацыяй. З гісторыі мы ведаем, што кожны карыстаецца сітуацыяй так, як лічыць патрэбным і выгадным для сябе», — у доказ лідар Беларусі прывёў Другую сусветную вайну, на якой некаторыя нажыліся.

Аляксандр Лукашэнка паўтарыў сваё меркаванне, якое выказваў раней: вірусы прыходзяць і сыходзяць, і беларускія медыкі дасведчаныя ў барацьбе з імі.

«Мы не мусім мірыцца з тым, што гінуць людзі, мы павінны змагацца за кожнага чалавека. За кожнага, асабліва калі гутарка ідзе пра старых. Калі мы жадаем, ***каб потым нашы дзеці нас абаранялі і змагаліся за нашы жыцці, мы павінны змагацца за жыццё кожнага старога»,*** — запатрабаваў Прэзідэнт.

Ён адзначыў, што новы каранавірус, на жаль, б'е перш за ўсё па сталых і тых, у каго слабы імунітэт. Па кожным памерлым Аляксандру Лукашэнку дакладваюць — і ва ўсіх дыягназах назіраецца цэлы букет хвароб.

Здароўе і грошы

Церпяць ад каранавіруса не толькі людзі. Пагражае хвароба і эканоміцы.

«Месяц таму сказаў, што мы хутка сутыкнёмся твар у твар з праблемамі ў эканоміцы. Сёння не я ўжо гэта кажу, сёння гавораць ва ўсім свеце: ***калі заўтра не выйдзем на работу, памрэ больш людзей, чым ад каранавіруса.*** У нас, канешне, так не будзе, таму што ў нас яшчэ сацыяльная эканоміка», — канстатаваў Аляксандр Лукашэнка.

Да таго ж у адрозненне ад краін, дзе атрыманне лячэння залежыць ад медыцынскай страхоўкі, у Беларусі змагаюцца за кожнага. ***«Мы з вамі цэнім здароўе кожнага больш, чым той кожны сам сваё здароўе.*** І ў гэтым таксама наша праблема», — працягнуў кіраўнік дзяржавы.

Ён нагадаў, як уласным прыкладам прыцягвае грамадзян да здаровага спосабу жыцця. А вірус у пэўнай ступені станоўча паўплываў як на кожнага паасобку, так і на сістэму ў цэлым: многія людзі пачалі ўдзяляць больш увагі асабістай гігіене, а ахова здароўя ў гэтых умовах «узварухнулася».

«Мы разумеем, што распаўсюджанне віруса набыло занадта вялікія маштабы, таму Сусветная арганізацыя (аховы здароўя. — **«Зв.»**) аб'явіла пандэмію. Я не стану ацэньваць рашэнне СААЗ, я не спецыяліст... І потым, якая розніца: ***эпідэмія гэта, пандэмія і гэтак далей — нам усё роўна з гэтай заразай трэба змагацца».*** — заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

Па яго словах, колькасць выпадкаў захворвання ў Беларусі расце, але не лавінападобна. Па стане на сёмага красавіка шпіталізаваны з каранавірусам 794 чалавекі, 31 — на ШВЛ.

«Пакуль сістэма аховы здароўя з гэтым спраўляецца. На апаратах ШВЛ у нас сёння 31 чалавек, а гэта ў пнеўманіі самыя цяжкія людзі. Таму дай бог, каб было так, як сёння. Тады мы і людзей выратуем, і пройдзем годна гэты перыяд», — звярнуўся да ўдзельнікаў нарады лідар краіны.

Медыцынскім работнікам Аляксандр Лукашэнка параіў не звяртаць увагі на тое, што пішуць, бо паніка і хваляванні за прачытанае толькі павялічваюць праблемы.

«Наша тактыка першапачаткова была — не фронтам ісці і наступаць. І гэта не таму, што так мне захацелася. Скажу шчыра, міністр аховы здароўя часамі мне казаў: давайце фронтам. ***А фронтам не атрымаецца. Таму што мы ў іншай сітуацыі, і рэсурсы ў нас іншыя».*** — Прэзідэнт параўнаў Беларусь з Кітаем і Расіяй.

Аляксандр Лукашэнка зноў катэгарычна выказаўся супраць увядзення каранціну і каменданцкай гадзіны, а таксама нагадаў аб неабходнасці свежага паветра, якое заўсёды рэкамендавалася для лячэння рэспіраторных інфекцый.

Задача — лячыць

У Беларусі працягваецца ачаговая барацьба з каранавірусам. Гэта дае вынік і ў плане здароўя, і ў плане эканомікі, упэўнены Прэзідэнт. Але кожны мусіць займацца сваёй справай, падкрэсліў ён.

«Вы павінны лячыць людзей. Усё. І калі трэба супакоіць грамадства — расказваць людзям, як вы гэта робіце. Ваша задача — лячыць людзей. Не вашы функцыі адкрываць кагосьці, закрываць, арыштоўваць і гэтак далей. У нас ёсць каму гэтым займацца. Я хварэю гэтай праблемай — не вірусам, а праблемай. У любы час мы прымем рашэнне», — звярнуўся да медыкаў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Ігар Сергеенка штодня па даручэнні кіраўніка дзяржавы дакладвае яму аб дынаміцы захворванняў на каранавірус. Прааналізаваўшы інфармацыю, Аляксандр Лукашэнка загадаў не трымаць у бальніцах людзей з адмоўным вынікам тэсту, арганізоўваць для такіх пацыентаў самаізаляцыю ў дамашніх умовах.

«Можам узмацніць жорсткасць (патрабаванняў да самаізаляцыі. — **«Зв.»**) так, што ў вачах пацямнее. Цябе адпусцілі дамоў з бальніцы, усе ж жадаюць хутчэй адтуль выйсці — добра. ***Але тыдзень, тры, пяць ты мусіш сядзець дома.*** Трэба — давайце ўзмацнім», — выказаў гатоўнасць кіраўнік краіны, высока ацаніўшы адказнасць, якую беларусы і так дэманструюць.

На думку Прэзідэнта, ***дзяржава нічога не забараняе, бо чалавек мае права распараджацца сваім жыццём сам, але кожнаму дапаможа абараніцца.***

Аб'яднацца і вытрымаць

Прэзідэнт падзякаваў валанцёрскім арганізацыям за дапамогу, адзначыўшы, што і самі старыя людзі не ствараюць праблем для медыкаў.

«Я зразумеў наш ***недахоп у тым, што мы не падключылі вертыкаль улады для дапамогі вам.*** Гэта ж не справа, што дзесьці ў аптэцы няма масак, у прыватных аптэках, дзесьці ва ўрачоў чагосьці не хапае: рэспіратараў, пальчатак, акуляраў ці бахіл. Нядаўна былі такія выпадкі. Мы кожны дзень гэту сітуацыю маніторым», — сказаў Прэзідэнт.

СТАР. 2

Жыві і квітней, Беларусь! Абеліскі параненай зямлі. Адраджэнне

ГЭТА ТРЭБА ЖЫВЫМ

Шмат помнікаў ахвярам вайны стаіць у нашых лясах. Іх даглядаюць мясцовыя жыхары, леснікі, сельвыканкамы

Месяцы са два таму ў вёсцы Павіцце Кобрынскага раёна расказалі гісторыю, якая вельмі кранула. Адзін падарожнік, які аказаўся расійскім бізнесменам, убачыў у лесе помнік. Яго так уразіла, што сціплы абеліск за пяць кіламетраў ад населенага пункта не закінуты і не зарослы бур'яном, а даглядзены і добраўпарадкаваны, што выпадковы госць захацеў неяк адзначыць гэтых людзей. У выніку сельскі Дом культуры атрымаў спонсарскую дапамогу на новае ўбранне сцэны. Тое, што для нас выглядае паўсядзённым і натуральным, на старонні погляд здалося асаблівым.

Сціплыя абеліскі

Такім помнікам, што стаяць часта нават у глыбіні лясоў, дакладна, мусіць, ніхто не ведае лік. Сярод іх сустракаюцца цікавыя аўтарскія работы, шмат тыповых савецкіх манументаў другой паловы XX стагоддзя, але найбольш простых, прымітыўных, якія нярэдка ўстанаўлівалі самі жыхары. Ды за кожным з іх — свая гісторыя, трагедыя, свае ахвяры. Тыя з помнікаў, якія даводзілася бачыць аўтару гэтых радкоў у розныя гады, выклікаюць пэўны гонар за суайчыннікаў, бо людзі не пакідаюць разбурацца знакі памяці, не забываюць прыходзіць да іх, даглядаюць, падтрымліваюць.

Вось, напрыклад, сціпленькі невялічкі помнік за вёскай Субаты Маларыцкага раёна. Яго многія і многія гады даглядала жыхарка гэтай вёскі Надзея Вакульская. Пра яе аўтару гэтых радкоў расказала Вольга Букач:

— Надзя, пакуль жыла, хадзіла туды. Ногі ўжо балелі, але ўсё роўна хадзіла. Там амаль палова яе сям'і пахаваная.

Ад Надзеі Іосіфаўны і ведалі землякі гісторыю той фашысцкай «прафілактыкі». Вёска Субаты знаходзіцца ў лесе, такіх жыхароў заўсёды падазравалі ў сувязі з партызанамі. А праверыць вырашылі асаблівым чынам. Прыехаў карны атрад. Выводзілі з кожнай хаты сям'ю і звяралі наяўных яе членаў са спісам. Калі дома не аказвалася кагосьці з мужчын, аўтаматычна лічылася, што ён ваюе ў рэгулярнай арміі альбо ў партызанскім атрадзе. Такую сям'ю выводзілі ў лес амаль за кіламетр ад вёскі і забівалі, у тым ліку старых і малых... Помнік на тым месцы паставілі вельмі даўно. Пазней прымацавалі мемарыяльную таблічку.

На вялікай брацкай магіле растуць шматгадовыя кветкі. Іх пасадзіла яшчэ Надзея Вакульская. Але яе няма ўжо тры гады, і помнік даглядае Чарнянскі сельскі Савет. Агароджа блішчыць свежай фарбай, вакол чысценька.

Адсюль да кобрынскай вёскі Ор напрасткі ўсяго кіламетраў дзесяць. Ва ўрочышчы Ор у глыбіні лесу таксама ўстаноўлены помнік на брацкай магіле. Мяркуючы па таблічцы, тут пахаваныя афіцэры, салдаты, партызаны, якія загінулі ў 44-м пры вызваленні. Але ж мясцовыя жыхары расказвалі, што пахаванні пачаліся яшчэ летам 41-га, калі ў вёску толькі зайшлі немцы. Акупанты знайшлі некалькі чырвонаармейцаў, якія не паспелі за часцю, і расстралялі. Потым тут хавалі партызан, якія гінулі ў перастрэлках у 1942—1943 гадах. А ў сакавіку 44-га былі асабліва жорсткія баі. Страты неслі абодва бакі. Немцы таксама хавалі сваіх, а ў іх яшчэ ваявалі мадзьяры, румыны, харваты. Потым, пасля раставання снегу, мясцовыя жыхары знаходзілі трупы людзей і асабліва не разбіралі, свой ці чужы, — закопвалі на месцы. Ведалі: Богам залічыцца.

І ўжо пасля вайны правялі перапахаванне. Дзе помнілі — адкопвалі, звозілі ўсіх у адно месца, хавалі. Яшчэ пазней паставілі абеліск. Яго даглядала не адно пакаленне школьнікаў. Цяпер помнік і прылеглую тэрыторыю падтрымліваюць у парадку сельскі Савет і лясніцтва.

СТАР. 5

«АПАРТАМЕНТЫ» З ВІДЭАНАЗІРАННЕМ

Жыхар вёскі Хаценчыцы Вілейскага раёна Віктар КАЗЛОЎСКІ вядомы як знаўца прыроды і паспяховы фатограф фаўны і флоры, адзін з заснавальнікаў беларускага клуба фатографаў дзікай прыроды і цяперашні старшыня гэтай установы. Чытачы часопіса «Родная прырода» ведаюць Віктара як аўтара цікавых «партрэтаў» птушак і жывёл, якія часта друкуюцца на старонках выдання. А яшчэ Віктар Іосіфавіч здымае відэафільмы пра нашы заказнікі і нават пра нацыянальны парк. Ён любіць падглядваць у братоў нашых меншых незвычайныя сюжэты. На падворку Віктара Казлоўскага цяпер знаходзіцца некалькі самаробных дуплянак для птушак, асабліва для качак, якія гняздуюцца і выводзяць сваё патомства менавіта ў дуплах; крохаляў і гогаляў. У птушыных хатках Віктар будзе маскіраваць відэакамеру, каб быць у курсе ўсіх птушыных сакрэтаў. Днямі разам з фотаклубаўцамі ён развесіць дуплянкі на дрэвах побач з вадаёмамі, каб пачаць здымаць новы цыкл пра невядомыя старонкі жывой прыроды.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

ШТО Ў СВЕЦЕ РОБІЦЦА

ЗША заявілі аб сваім праве на рэсурсы Месяца

Адпаведны ўказ падпісаў амерыканскі прэзідэнт Дональд Трамп. Пра гэта паведаміла прэс-служба Белага дома. У дакуменце сказана, што амерыканцы павінны мець права весці камерцыйныя даследаванні, здабычу і выкарыстанне рэсурсаў у касмічнай прасторы ў адпаведнасці з заканадаўствам. Аднак ва ўказе адзначаецца, што космас юрыдычна і фізічна з'яўляецца ўнікальнай прасторай для дзейнасці чалавека і ЗША не разглядаюць яго ў якасці ўсеагульнага здабытку. Такім чынам, палітыка краіны будзе накіравана на стымуляванне міжнароднай падтрымкі па здабычы і выкарыстанні рэсурсаў у космасе. У прыватнасці, ЗША не прызнаюць Пагадненне аб дзейнасці дзяржаў на Месяцы і іншых нябесных целах, удакладняецца ў дакуменце.

Брытанскі суд прыняў бок аўтаўладальнікаў па справе аб «дызельгейце»

Высокі суд Лондана вынес рашэнне на карысць каля 90 тысяч брытанскіх аўтаўладальнікаў па калектыўным іску да нямецкага аўтаканцэрна Volkswagen аб махінацыях з праграмным забеспячэннем. Пра гэта паведаміла газета The Guardian. Па яе звестках, суд прызнаў, што спецыяльнае праграмнае забеспячэнне, якое дазваляла на праверках заніжаць паказчыкі шкодных выкідаў аўтамабіляў канцэрна, можна лічыць «падманнай прыладай». «Яна зводзіць на нішто мэтазгоднасць тэста, бо робіць немагчымым яго прымяненне да рэальных дарожных умоў, як гэта прадугледжана», — прыводзіць The Guardian меркаванне суддзі.

У Індыі выставілі на продаж найвышэйшую статую ў свеце

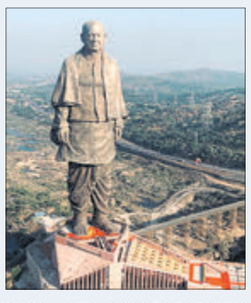

Індыйская паліцыя адкрыла расследаванне ў дачыненні да людзей, якія размясцілі на сайце прыватных аб'яў паведамленне аб продажы «Статуі адзінства» — самай высокай статуі ў свеце, збудаванай у індыйскім штаце Гуджарат. Па паведамленні Indian Express, аўтары выставілі цэннік 3 мільярды індыйскіх рупій (каля $39,5 млн), аднак пазней адміністрацыя сайта выдаліла скандальную аб'яву. Indian Express адзначае, што расследаванне адкрыта па фактах «публікацыі і распаўсюджвання чутак, а таксама фальсіфікацыі». Аўтараў аб'явы шукаюць. Як вядома, «Статуя адзінства» была адкрыта 31 кастрычніка 2018 года. З тых часоў яна стала адной з турыстычных славутасцяў індыйскага штата Гуджарат. Яе вышыня разам з пастаментам складае 240 метраў.

ISSN 1990 - 763X

КОРАТКА

- **«Белнафтахім» чакае ў найбліжэйшы час танкер з 85 тысячамі тон нафты з Азербайджана.**
- Мітрапаліт Мінска-Магілёўскі архібіскуп Тадэвуш Кандрусевіч заклікае каталікоў адсвяткаваць Вялікдзень дома.
- **Электрамабілі да 2030 года могуць замяніць каля 20 % звычайнага транспарту ў свеце.**
- Беларускія навукоўцы распрацавалі разумную паперу, якая падаўжае тэрмін захоўвання харчовай прадукцыі.
- **МАРГ увёў рэгуляванне цэн на маскі і антысептыкі.**

- Падчас Тыдня лесу ў Беларусі залажылі 75 памятных алей.
- **Нацыянальная бібліятэка Беларусі прапануе чытачам віртуальныя сэрвісы.**

Сумесны праект «Звязды» і Міністэрства па надзвычайных сітуацыях. Жывіце ў бяспецы!

ЛЕСВІЦА-ПАЛКА І ЛІЧЫЛЬНІК ПАЖАРАЎ

Карэспандэнты «Звязды» наведалі сталічны «Музей агню»

На базе Мінскага гарадскога ўпраўлення па надзвычайных сітуацыях дзейнічае незвычайны Цэнтр навучання асновам жыццядзейнасці. Носіць ён назву «Музей агню». Цэнтр не толькі знаёміць з гісторыяй пажарнай службы сталіцы, але і вучыць дзяцей таму, як дзейнічаць у розных надзвычайных сітуацыях. А заадно там наглядна дэманструецца, да чаго прыводзіць бесклапотнасць.

— Калісьці, яшчэ ў 1970-я гады, тут была арганізавана выстаўка дзіцячай творчасці і пажарнага аварыйна-выратавальнага абсталявання, — згадвае **начальнік сектара прапаганды бяспекі жыццядзейнасці цэнтра прапаганды і сацыякультурнай дзейнасці Мінскага гарадскога ўпраўлення МНС Ірына УЛАСЕВІЧ.** — Але да 160-годдзя пажарнай службы, якое адзначалася ў 2013 годзе, наш «Музей агню» перажыў рэканструкцыю і папоўніўся вельмі цікавымі экспанатамі.

Музей карыстаецца вялікай папулярнасцю ў сталічных школьнікаў. За год іх праходзіць праз дзве залы некалькі тысяч.

— Толькі ўявіце сабе лічбу: у 1986 годзе ў пажарах на тэрыторыі тагачаснай БССР загінуў 101 малы! Гэта чатыры звычайныя класы. А летась гэтая колькасць зменшылася роўна ў 101 раз. Пэўна, ёсць у гэтым і наш унёсак. Мы не стараемся штосьці хаваць, а наадварот, паказваем вельмі рэалістычныя рэчы, якія адвучваюць забаўляцца з агнём.

СТАР. 3

Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.